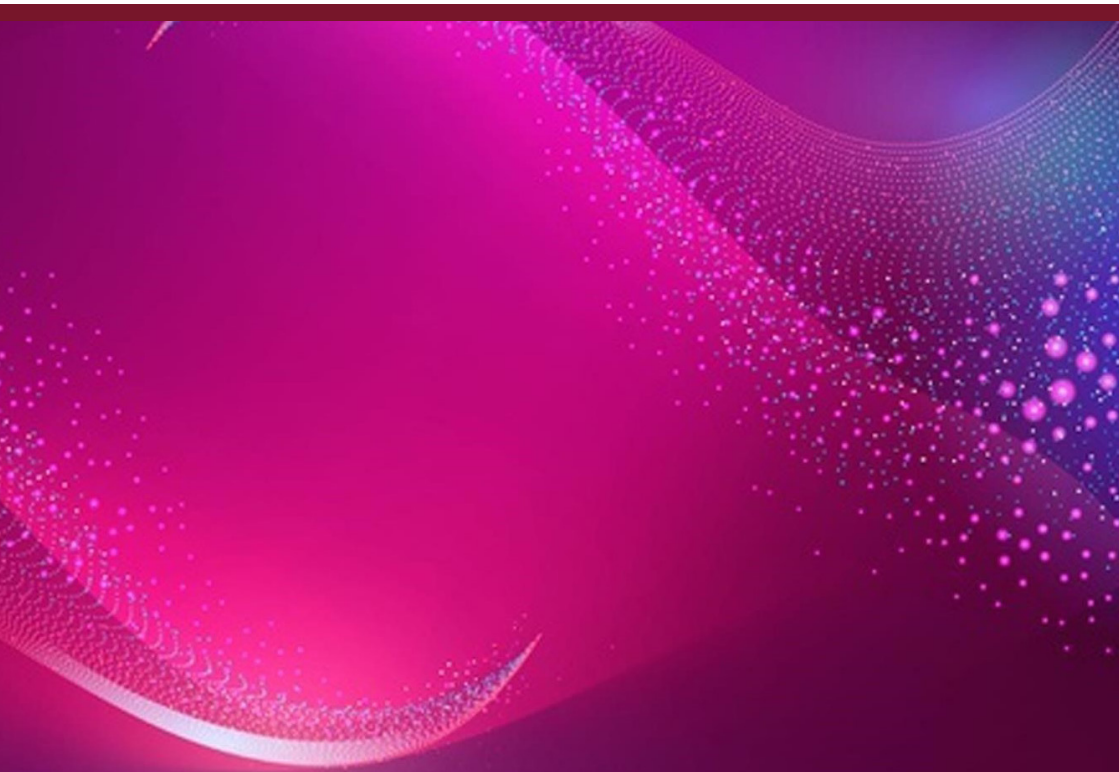

ОДЕСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР
УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
«СКЛАДАННЯ ПОСТАНОВЧОГО ПЛАНУ. РОБОТА
НАД ОРГАНІЗАЦІЄЮ РЕПЕТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ
ЗАХОДІВ В КЛУБНИХ ЗАКЛАДАХ»**

Одеський Обласний центр української культури
Відділ народної творчості фольклору та етнографії

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
«СКЛАДАННЯ ПОСТАНОВЧОГО ПЛАНУ. РОБОТА
НАД ОРГАНІЗАЦІЄЮ РЕПЕТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ
ЗАХОДІВ В КЛУБНИХ ЗАКЛАДАХ»**

2021р.

Масові свята — це комплекс культурних та мистецьких заходів, для яких характерна масштабність дії. Захід пройде успішно, якщо ретельно спланувати його організацію.

Постановочний план обов'язковий у процесі створення масового заходу клубного закладу. Він є керівництвом до дії, містить завдання для всіх творчих груп, що беруть участь у загальному процесі підготовки майбутнього свята. У постановочному плані, що створюється на основі літературного сценарію, режисер, чи художній керівник зобов'язаний передбачити та врахувати всі компоненти багатоструктурної сценічної композиції масового видовища. Це, так би мовити, ретельна диспозиція перед боєм, де кожна самостійна ланка входить у загальну структуру і взаємодіє з іншими ланками, як у відпрацьованому механізмі.

Звичайно, протягом репетицій до постановочного плану вносяться корективи, початковий варіант змінюється, та основа його, як правило, залишається і є не тільки відправною точкою для численних відгалужень масового дійства, а й документом, на підставі якого складається кошторис, визначаються терміни репетиційної роботи, працює постановочна група, колективи та виконавці, створюється художнє оформлення, шийються костюми і т. ін. Тому складання режисерсько-постановочного плану, або робочого сценарію, як його ще називають, - відповідальний етап у процесі постановки режисером масового заходу. У літературному сценарії заходу необхідно увиразнити образне режисерське вирішення, яке згодом, під час постановки, знайде конкретне втілення в тому чи тому епізоді свята.

Окрім усього іншого, постановочний план визначає схему театралізованого дійства — послідовність номерів в епізодах та послідовність самих епізодів, дає можливість заздалегідь розробити побудову масових сцен, визначити характер мізансцен, продумати пластичне вирішення епізодів, передбачити потребу в бутафорії, реквізиті, музичних інструментах, костюмах, фонограмах тощо.

План складається після того, як визначилися ведучі, солісти та виконавці, творчі колективи; терміни виготовлення музичного матеріалу, реквізиту, оформлення, костюмів, фонограм, відеоряду, визначились аудиторії, зали, майданчики для репетицій. Репетиційний план визначає час початку репетицій для всіх учасників дійства, кількість репетицій, їх тривалість, послідовність, забезпечення репетиційним оформленням, реквізитом, бутафорією, костюмами.

Паралельно починається найважливіша частина підготовки театралізованого дійства – репетиції. Робота режисера з акторами, спрямовано на творчий розвиток виконавців стосовно кожної ролі й усієї постановки загалом.

Робота над організацією репетиційного процесу

Художній керівник (режисер) є головним організатором репетиційного процесу. Незалежно від виду репетиції, режисеру підпорядковані всі. Він повинен уміти повідомити про репетицію так, щоб не виникло навіть приводу для конфлікту.

Організація репетиційного процесу має кілька етапів: спочатку репетиції проходять у репетиційних залах чи додаткових майданчиках, а вже потім – у тому приміщенні, де буде відбуватися театралізоване дійство. Художній керівник (режисер) повинен попередньо оглянути репетиційні приміщення. При цьому звернути увагу на розміри приміщення, освітлення, вентиляцію тощо. Ще до репетицій слід мати всі фонограми видовища.

Спочатку на сцені проводяться технічні та монтувальні репетиції: розвішуються оформлення, розподіляється бутафорія, встановлюється освітлення, перевіряються усі світлові ефекти. Такі ж монтувальні репетиції потрібні і для перевірки кіно- та відеоматеріалів. Найдоцільніше було б поєднати монтувальні репетиції для «світла і звуку».

Після того, як режисер і творчі групи відпрацювали технічну і звукову схеми майбутнього видовища, настає період перших

сценічних репетицій. Тут обов'язково слід продумати мету, час і послідовність їх проведення. Сцени з чисельними колективами краще відпрацювати раніше, а вже потім переходити до сольних номерів. Така послідовність зумовлена тим, що великі колективи не повинні довго чекати у глядацькій залі, це негативно впливає на творчий настрій учасників.

Після репетицій, на яких відпрацьовується кожен номер – монтаж усіх, раніше відшліфованих номерів в епізоди, а епізодів – у цілісне видовище. Ці репетиційні години краще використати для послідовної роботи відповідно до сценарію: від прологу – до фіналу. У сценічних умовах на номер і епізод починають працювати світло, звук, декорації, бутафорія, костюми. Тому інколи режисеру доводиться коригувати своє попереднє рішення.

Наступний репетиційний етап – **прогін усього видовища**. Виконавці повинні відчувати ритм, своє місце у загальній композиції, розрахувати свої сили, час виходу на сцену. На цьому етапі перевіряється і драматургія видовища, відбувається детальний аналіз, вносяться корективи. Кількість таких репетицій залежить від складності програми і від того, наскільки ґрунтовно підготовлено кожен номер, епізод незалежно від інших. Якщо на прогонних репетиціях з'ясується, що якість номера вимагає доопрацювання, - не слід затримувати або зупиняти хід загального прогону, а провести репетицію цього номера чи епізоду в інший час і в іншому приміщенні.

Завершальний етап репетиційної роботи – генеральна репетиція, під час якої перевіряються світлова і звукова партитури, уточнюється музична канва дійства, остаточно визначається заданий темпоритм, хронометрується кожний епізод, вивіряється загальна тривалість видовища, фіксуються всі зауваження. Усі відповідальні за підготовку заходу повинні бути на своїх ділянках, домагаючись чіткості, злагодженості та синхронності дій, адже від їхньої роботи залежить успіх прем'єри.

Також слід зазначити, що особливу увагу під час репетицій варто приділити питанням внутрішньої інформації:

- обов'язково повинне бути письмове оголошення про склад учасників масового видовища чи концерту;

- за лаштунками в кількох місцях вивіщується програма або послідовність номерів театралізованого видовища;

- обов'язково вивіщується або роздається на руки керівникам колективів і виконавцям репетиційний план із зазначенням часу появи кожного з них на репетиції.

Організація репетиційного процесу передбачає складання репетиційного плану. Усталених форм репетиційного плану не існує, оскільки кожен захід диктує власну форму та методику його побудови. На практиці ж керуються загальними принципами складання репетиційного плану для всіх форм видовищ.

План складається після того, як визначені ведучі, солісти та виконавці, творчі колективи; терміни виготовлення музичного матеріалу, реквізиту, оформлення, костюмів, фонограм, відеоряду, визначились аудиторії, зали, майданчики для репетицій. Репетиційний план визначає час початку репетицій для всіх учасників дійства, кількість репетицій, їх тривалість, послідовність, забезпечення репетиційним оформленням, реквізитом, бутафорією, костюмами.

Для репетиційного плану доцільна така послідовність:

1) попередня репетиційна робота в аудиторіях та репетиційних залах;

2) технічні та монтувальні репетиції на сцені;

3) технічні репетиції для перевірки та уточнення світлової, звукової партитур, для перевірки та перегляду всього кіно- та відеоматеріалу;

4) репетиції окремих концертних номерів, солістів, творчих колективів;

5) репетиції складних номерів та епізодів з великою кількістю виконавців - саме такими завжди або майже завжди є пролог, епілог та інші масові композиції і сцени;

6) репетиції солістів та виконавців, пов'язаних із музичними групами, фонограмами;

7) репетиції читців, учасників драматичних сцен, уривків, учасників літературно-музичних композицій, виконавців номерів оригінальних жанрів;

8) репетиції виконавців та колективів, які тісно пов'язані з художньо-декоративним оформленням, світлом, звукозаписом;

9) зведені репетиції, на яких поєднуються всі компоненти, усі складники майбутнього театрального дійства;

10) прогонні репетиції, на яких представлені всі технічні служби, усі творчі групи, усі учасники театрального дійства.;

11) генеральна репетиція, на якій режисер здійснює творчий контроль усіх ланок виконавського та допоміжного складу.

Варто зазначити, що наші вихованці не є професійними акторами, які отримують платню за свій виступ. Учасники на сцені, так само як і глядачі в залі, мають отримати задоволення від створюваного з їхньою участю дійства. А цього можна досягти за умови, коли більшу частину епізодів заходу кожен його учасник побачить уперше саме під час його проведення. З цією метою слід запам'ятати: якщо захід готується і проводиться для самих вихованців — репетируємо тільки епізоди та їх з'єднання, особливо ретельно - вихід на сцену й зі сцени кожного учасника, зміни епізодів, концертних номерів, ведучих. Для учасників дійства має зоставатися таємниця й інтрига, яка підтримує їхній інтерес: а що ще відбудеться? А хто ще має виступити

Робота режисера-постановника з творчими групами

Будь-який театралізований захід потребує ретельної підготовки, до якої має долучитися, крім художнього керівника чи режисера-постановника, певна кількість помічників. Якщо захід камерний, з обмеженою кількістю учасників (група чи колектив), із цією роботою, на перший погляд, може впоратись і одна людина. Але, з точки зору виховних завдань, така самопожертва не є доцільною. Будь-який захід в клубному закладі, це — колективна творча справа, і чим більше осіб братимуть участь у підготовці,

тим цікавіше й успішніше здійсниться задумане. Якщо в театрі, на естраді період підготовки прихований від глядача, він отримує вже готовий продукт — спектакль, театралізоване видовище, концерт, то в даному випадку важливі всі етапи створення свята. Плануючи роботу з творчим колективом, культпрацівник має потурбуватися про те, щоб кожен із його учасників узяв участь у підготовці заходу в тій чи іншій ролі. Крім користі від колективної творчої справи, учасники творчого колективу мають отримати знання й навички організації дозвіллевих заходів на майбутнє. Це одна з цеглинок духовного здоров'я нації — уміння організувати змістовне й цікаве дозвілля - власне, сімейне та всього оточення.

Тому найважливіше завдання художнього керівника чи директора (КЗ), який відповідає за підготовку заходу, - організувати роботу творчих груп, а далі контролювати виконання ними поставлених завдань. Необхідно на кожну ділянку підготовки масового заходу призначити відповідальних людей і постійно одержувати інформацію про хід роботи. При цьому члени усіх творчих груп повинні відчувати, що їм довіряють. Добре, коли такі групи будуть різновіковими, щоб менші навчались у старших, набували навичок колективної діяльності.

Постановка театралізованої вистави передбачає як тип освітньої діяльності спільне проектування сценарію і постановки майбутнього заходу, обов'язковим компонентом якого є аналіз соціального довкілля і пошук шляхів вирішення негативних конфліктних ситуацій сучасності. Спільне проектування є одним із провідних сучасних освітніх типів діяльності.

Група розробки сценарію свята є найпершою групою, з якої починається вся передсвяткова робота. Перед цією групою стоять такі завдання:

- розробка концепції та попереднього проекту сценарію;
- робота над документальним матеріалом;
- визначення жанру театралізованого заходу, його структури;
- пошук цікавого сюжету;
- робота над композицією.

На першому зібранні дорослі учасники групи — крім соціального педагога, це можуть бути і педагог-організатор, і вчителі, і батьки — визначаються з метою, ідеєю, педагогічними, дидактичними та виховними завданнями, складають графік роботи й ознайомлюють із цими напрацюваннями всіх учасників творчої групи. Далі йде обговорення концепції і узгодження бачення заходу кожним учасником цього об'єднання. Спільно з адміністрацією узгоджуються місце і дата, тривалість заходу. Потім учасники діляться на кілька мікрогруп і отримують пошукові завдання: підбір документального матеріалу, пошук можливих концертних номерів, що відповідають темі й задуму, пошук ідей символіки заходу тощо. На виконання цих завдань відводиться небагато часу - від 1 до 5 днів. Не потрібно боятися недостатньої глибини пошуку, його з уточненнями завдань можна продовжити після узгодження змісту окремих блоків і номерів свята.

На другому зібранні групи обговорюється весь знайдений матеріал, затверджуються одні документи, концертні номери, з яких можна робити блоки сценарію, відкидаються недоречні, формулюються завдання для пошуку ланцюжків, яких бракує, - чи то документів, чи якогось жанру номерів, чи відеоматеріалів. Зібравши 70-80 % матеріалів, можна визначатися зі складанням сценарного ходу. Але попередньо важливо підсумувати тривалість відібраних номерів, вирахувати час на конференс і тільки тоді приступати до найбільш творчої частини - пошуку цікавого сценарного ходу, переходів, «місточків», що зв'язують окремі номери в цілісне театралізоване видовище. Коли в загальних рисах сценарний хід прийнятий групою, комусь із учасників, хто має до цього хист, доручають його доопрацювання - створення літературного сценарію.

Третє зібрання цієї групи - обговорення і прийняття сценарію, розподіл доручень щодо пошуків більш якісних матеріалів, документів і фактів, потреба в яких визначилася після створення сценарію, якщо треба - пошук інших концертних номерів або репертуару колективів, що беруть участь у святі.

Як тільки затверджено сценарний хід, починається робота всіх інших творчих груп.

Одночасно режисер визначає ведучих та акторів-виконавців (тобто розподіляє ролі) і призначає помічника, відповідального за технічну організацію репетиційно-постановочного процесу й фіксацію всіх етапів роботи над спектаклем.

У тому разі, коли режисер виступає також у ролі сценариста і сценарій заходу підготовлений ним самим, то на першому етапі роботи він зустрічається зі своєю командою, читає сценарій, розкриває його тему, ідею, знайомить з власним режисерським задумом. І ось тут повинне проявитись необхідне для кожного режисера уміння запалити людей, захопити їх своїм баченням, своєю вірою в успіх справи. Якщо режисер не відчув у собі можливостей для цього, він не має права братися за постановку масового видовища.

Творча група художнього оформлення свята (дизайнерська група). До цієї групи бажано включати осіб, які мають певні знання в образотворчому мистецтві, швацькій справі й конструюванні (це можуть бути вчителі образотворчого мистецтва і трудового навчання, батьки-художники), та вихованці, котрі мають хист до аналогічних занять.

Робота режисера з лідерами цієї групи над просторовим вирішенням масового видовища починається з вироблення єдиної творчої позиції, єдиного змісту й надзавдання майбутнього видовища, ознайомлення зі сценарієм заходу. Тільки після цього починається робота над художнім оформленням.

Художник театралізованих видовищ зустрічає на шляху до здійснення своїх задумів більше труднощів, ніж художник театральний. Складність його роботи полягає в тому, що йому доводиться вирішувати питання оформлення й пошуку художньо-образотворчого образу як малих, так і великих масштабів - від окремих елементів для костюмів виконавців і оформлення сценічного майданчика до надзвичайно серйозних і важливих питань оформлення

великого географічного простору. Проблеми оформлення зокрема шкільних заходів - в обмежених матеріальних можливостях шкільного бюджету.

Оформлення театралізованого заходу (організація всіх зовнішніх засобів сценічної виразності, що надають йому певної форми, сприяють розкриттю ідейного змісту, підсилюють дію на глядача, визначають стиль постановки) підпорядковується основній його темі.

Після вироблення загальної концепції режисер і художник приступають до образного вирішення видовища. У цій роботі потрібно визначити опорні пункти, на яких тримаються головні події, зокрема такі важливі компоненти, як особливості просторової композиції приміщення або майданчика, де відбувається дійство, обумовлюються «кордони» оформлення - тільки зала і сцена чи рекреації, коридори. Режисер із художником вирішують і такі питання, як загальний драматургічний, монтажний розвиток оформлення самого видовища, органічну відповідність композиційного вирішення навколишнього простору, що логічно підводить до кульмінації свята.

Спільно обговорюють вони і кольорову гаму оформлення масового дійства.

Колір - важливий компонент у загальній структурі конструктивних чинників драматургії масових видовищ, засіб емоційного впливу на глядача. Фахівці вважають, що тонові й кольорові співвідношення впливають на сприйняття. Колір має свою виразальну силу. Не випадково є поняття холодного кольору і теплого.

Відомо, що в середні віки колір мав символічний характер: блакитний - спокій і ніжність, червоний - сила, сміливість тощо. Колір викликає певні емоції. Цим треба користуватися вміло й ощадливо, щоб уникнути зайвої строкатості, кольорової еkleктики. У кольорових поєднаннях криється величезна емоційна сила, що в змозі висловити як ідейний загальний зміст, так і найтонші почуття людини. Тому видатні режисери постійно шукали смислового вирішення кольору, використовуючи його не в статиці, а в

динаміці, у поєднанні кольорів. Далі ця творча група працює над оформленням заходу, до якого входять:

- «одяг» сцени: важливо визначити, яке оформлення сцени буде постійним (наприклад, назва свята або цифри ювілею тощо), а яке має бути змінним - тобто те, що ілюструє окремі епізоди, блоки;
- декорації, якщо вони потрібні;
- театральні костюми або їх деталі;
- грим;
- бутафорія, реквізит;
- світлове оформлення;
- комп'ютерна графіка - розробка оригінального відеоряду, технічна підготовка до демонстрації документального та візуального матеріалу;
- оформлення зали чи майданчика, де перебувають глядачі;
- оформлення фойє (афіша, творчі путівники для запрошених гостей, символіка свята тощо).

Образне вирішення теми заходу, взаємодія декорацій, художнього оформлення й технічного забезпечення місця дії, створюваного задля підсилення художнього впливу на глядачів і цілісного сприйняття заходу, є успіх (або навпаки) будь-якого видовища.

Зрозуміло, на виконання всіх цих завдань потрібно або дуже багато часу, якщо над усім оформленням працюватиме тільки творча група, або залучення додаткових виконавців (що, безумовно, доцільніше з точки зору залучення якнайбільшої кількості учасників до підготовки заходу й відчуття ними причетності до події).

Крім цього, якщо треба, до дизайнерської групи залучаються фотографи, які працюють, як правило, безпосередньо під час проведення заходу, але, якщо потрібно, можуть бути задіяні й під час його підготовки.

Творча група рекламного забезпечення заходу (або дизайнери з поліграфії. Після визначення місця і терміну проведення заходу, а найголовніше - його символіки, дизайнерська група

з поліграфії розпочинає розробку запрошень, програмок, флаєрів, листівок, рекламно-сувенірної продукції, грамот, дипломів, сертифікатів тощо. Перелік видів поліграфічної продукції визначається спільно з режисером. Розроблені зразки можуть обговорюватися й затверджуватися на спільній нараді всіх творчих груп або безпосередньо режисером і після вичитки текстів філологами підписуються до друку. Тиражування здійснюється будь-яким доступним для бюджету заходу засобом, але дуже цінними виглядають деякі зразки «ручної праці», тобто виготовлені й оформлені, намальовані безпосередньо учасниками.

Музичний супровід заходу: Один із відповідальних моментів підготовчого періоду – підбір (створення) музики. У масовому театралізованому видовищі музика представлена в різних аспектах. Театралізоване дійство буквально пронизане музикою. Тому в сценарії слід точно визначити музичні «шматочки», їх драматургію, функцію та дієвість. Музика в театралізованому заході несе смислове та емоційне навантаження, тому зрозуміло, що невдало підібрані музичні епізоди можуть зруйнувати весь режисерський задум заходу. Тут також необхідне відчуття міри. *«Музика як така, музика як супровід, музика як ритм і як звучання світу. Я вважаю, що питання музичного ритму... і відчуття ритму у режисера і, мабуть, навіть у сценариста - теж одна з виключно важливих якостей, без яких я не мислю собі цих професій»,* — писав Олександр Довженко.

Отже, режисер повинен знати закони музичної драматургії і уміло використовувати їх щодо специфіки масового дійства. А специфіка полягає у тому, що монтажний принцип драматургії, характерний для масового дійства, зберігається й у музичній драматургії. Режисер може й не бути музикантом-професіоналом, але бути музично грамотним зобов'язаний. І в першу чергу знання музики проявляться, коли режисер розпочне роботу зі звукооператором, яка відповідатиме за музичне оформлення. Найважливіше

для режисера – дати загальний задум. Далі – весь процес створення музичної канви – піде своїм шляхом, режисер лише коректує його.

Режисер дбає разом зі звукооператором від початку й до завершення дійства, про те, щоб музика емоційно забарвлювала все видовище, усі його епізоди, чітко відтворювала його ритм. До того ж сама природа масового видовища дає змогу найрізноманітніше використати як «живу» музику, так і фонограму.

До цієї творчої групи доцільно включати учасників творчого колективу, які добре розуміються у роботі з комп'ютером. Завдяки їхній допомозі проблема з великими тимчасовими витратами під час підготовки звукового оформлення до заходів ефективно вирішується **трьома способами**:

- за допомогою колекції театральних шумів і фонових мелодій на електронних пристроях;

- за допомогою музичних ресурсів Інтернету, у тому числі; mp3.ru;

- застосуванням сучасних технологій створення/редагування звуку за допомогою ПК, що дозволяє самостійно і в короткий термін створювати музичне оформлення театралізованих заходів високого рівня складності, використовуючи колекцію театральних шумів, фонових мелодій, музичних ресурсів Інтернету.

- встановлювати необхідне програмне забезпечення;

- користуватися основними функціями запису (редагування) звукового матеріалу в звуковому редакторі;

- перекладати звук з формату AUDIO у формати WAV, MP3. Перекладати звук з WAV у MP3 і назад;

- створювати, редагувати звуковий матеріал за допомогою програми - звукового редактора;

- використовувати колекцію театральних шумів і фонових мелодій;

- коректувати, чистити, робити частотну обробку фонограм;

- працювати з музичними аудіо-матеріалами;

- створювати проекти музичних композицій у музичному редакторі.

Фонові мелодії зазвичай звучать фоном до певної дії. Але в поєднанні з театральними шумами ці мелодії можуть дуже точно відтворити потрібну атмосферу на сцені.

Результати пошуку музичного матеріалу, його якість узгоджується і затверджується режисером видовища.

Матеріально-технічна база заходу: Будь-який захід вимагає певних матеріальних витрат: оформлення приміщень та сцени (сценографія), декорації, костюми, рекламно-сувенірна продукція тощо. Незалежно від наявності матеріалів, які можна використати.

Складаються заявки на ті матеріали, реквізит, маємо знати, скільки штук, який папір, кольоровий чи білий, де вигідніше друкувати — на кольоровому принтері, у друкарні, на різьграфі. Наступне запитання, з яких джерел маємо взяти кошти — бюджет закладу, спонсорські внески, тощо. Керівник складає докладні документи - заявки і кошториси, узгоджує їх із керівниками інших установ, часних підприємств, тощо узгоджує вартість затрат на матеріал чи послуги і після цього звертається до адміністрації сільської чи селищної ради, району чи міста для затвердження заявок і кошторису та отримання коштів. Керівник контролює вчасне і якісне виконання плану, оскільки від цього залежить якість виконання ділянок підготовки заходу.

Фото-відео заходу: Кожний учасник із цікавістю переглядає фото і відеоматеріали дійства. Їх розміщують на сайті, створюють фотоальбоми і літописи. Але захід має свій темпоритм, фотографі не завжди встигають «схопити» найбільш вдалі його моменти, тому тут важлива попередня робота режисера з фотографами. Добре, коли їх кілька і можна робити зйомку з різних точок. Отже, учасники і гості заходу одразу по його закінченні будуть мати нагоду ще раз пережити найцікавіші моменти. Якщо захід конкурсний - бажано зробити фотопортрети переможців. Тобто робота фотографів не має бути спонтанною, а залежно від мети, завдань і сценарних потреб режисер має поставити перед ними конкретні творчі завдання, тому що якісний і змістовний відео-репортаж заходу значно підвищує його вплив і значення для учасників.

Промоушен заходу: Якщо захід проводиться в клубі, то піар заходу в місцевих засобах масової інформації це складова іміджу тієї чи іншої місцевості. Завдання - повідомити через пресу широкий загал про майбутній захід, скласти прес-реліз, акредитувати журналістів; під час проведення заходу - спілкування з гостями свята, інтерв'ю, бліц-опитування, супровід журналістів місцевої та регіональної преси, забезпечення їх прес-релізом видовища, що відбувається; по закінченні - інформаційні ілюстровані матеріали в шкільній пресі, збір та архівація публікацій у місцевій пресі, на радіо й телебаченні (примірники газет, аудіо- та відеозаписи радіо- і телепередач).

УВАГА!

До початку заходу насамперед перевіряємо наявність засобів для гасіння вогню в приміщенні, де відбувається захід, наявність другого виходу з приміщення. Перед заходом усі працівники клубного закладу чи представники оргкомітету мають пройти інструктаж про поведінку в разі будь-якої небезпеки і про шляхи евакуації з приміщення. У керівника групи безпеки має бути група помічників, серед яких розподіляються доручення та обов'язки так: якщо все спокійно - помічники слідкують за порядком у залі.

У разі виникнення небезпеки пожежі кожний із працівників клубного закладу чи членів групи оргкомітету заходу має чітко виконувати свою роль, яку отримав заздалегідь від керівника: хто відповідає за вогнегасники, хто - за пожежні крани, хто - за відкриття запасного виходу, хто - за евакуацію глядачів із залу, хто - за евакуацію артистів зі сцени, хто телефонує до пожежників, хто їх зустрічає і показує розміщення гідрантів на території клубу. Як свідчить досвід пожежників, найважливіші для уникнення задухи й опіків під час виникнення пожежі перші 3-4 хв., тому злагоджені дії групи безпеки гарантують збереження життя і здоров'я всіх учасників дійства.

До початку заходу також обов'язково ретельно перевіряється стан електричних приладів, звукової апаратури. Якщо є потреба користуватися електроподовжувачами, дроти мають бути прикріплені до підлоги, усі з'єднання перевірені.

Приміщення, де проводяться заходи, мають бути добре провітрені, мати вентиляцію або відкриті кватирки (форточки).

І на сцені (за кулісами), і в залі мають бути відповідальні за аптечку, які можуть надати першу долікарську допомогу.

Особливої уваги з боку охорони праці потребують спортивні заходи, де трапляються випадки травмування.

Пам'ятайте що під час проведення заходу в приміщенні клубного закладу.

Редакційна група:

Упорядник:

Завідувач відділу НТФЕ - Кучеренко С.Г.

Редактор:

Шеренгова О.Ю.

Комп'ютерна верстка:

Дем'янишина К.Г.

